

Bijna elke voorstelling van het Holland Festival 2015 is verrassend en opwindend. Dat geldt bijvoorbeeld voor de 'misha opera' *Koeien*, die door Cherry Duyns en Guus Janssen is bijeengesprokkeld uit het werk van de nu bijna tachtigjarige Misha Mengelberg en door diens ICP Orchestra uitbundig swingend werd gespeeld. Maar ook voor de wonderlijke Chinees-Nederlandse samenwerking in *As Big as the Sky*, de opera van componist Arnoud Noordegraaf op een libretto van de Engelse schrijver Adrian Hornsby. Hiervoor maakte niemand minder dan de Chinese dissidente kunstenaar Ai Weiwei het spectaculaire decor: een enorme gazen vorm, van boven rond, van onderen vierkant waarop schitterende films werden geprojecteerd. Ai Weiwei speelt ook nog eens – op video – een geestige, kleine rol. De opera is actueel en gaat over een Nederlandse architect (bariton Martijn Cornet) die in China een enorme koepel zal bouwen, waar oude stadswijken voor moeten wijken die zullen worden omgezet in nep-oude wijkjes. Maar wat is nep en wat is authentiek? Een Chinese zangeres (He Yi) blijkt net zo goed traditionele Chinese opera als popmuziek te kunnen zingen. Raar genoeg klonk mij de Chinese of Chineesachtige muziek veel herkenbaarder in de oren dan de nogal saaie westerse muziek, hoe goed Askō|Schönberg die onder dirigent Bas Wiegers ook speelde. Vooral de projecties van Ai Weiwei waren grandioos.

Dat laatste geldt ook voor de projecties van Tal Yarden in *Kings of War* van Toneelgroep Amsterdam. In deze voorstelling, waarin drie koningsdrama's van Shakespeare, vertaald en bewerkt door Rob Klinkenberg, worden geïntegreerd, zijn de live projecties geheel evenwaardig aan het spel op het toneel. De camera's volgen de acteurs in allerlei gangen waar de gruwelijke moorden en het grote sterven plaatsvinden. De acteurs spelen schitterend in levenden lijve of op video vergroot of allebei tegelijk.

In het eerste deel zien we Ramsey Nasr als de jonge Engelse koning Henry V, die alles nog moet onderzoeken en uitproberen, en die niet kan begrijpen hoe hij zomaar een overwinning kan behalen op een vele malen grotere Franse legermacht. Ontroerend hoe hij daarna de Franse prinses Katharina (een breekbare Hélène Devos) onhandig het hof maakt. Eelco Smits speelt vervolgens zeer geestig de naïeve Henry VI, menslievend, idealistisch, pacifistisch, vroom. Maar zijn idealen storten hemzelf in het verderf en zijn land in een chaos. Uit die war-

boel kan de wat erg karikaturaal geschminkte Richard III (Hans Kesting) opduiken, die met louter wantrouwen, verraad en misdaad aan de macht komt en indrukwekkend is in zijn eenzaamheid.

Maar niet alleen de hoofdfiguren zijn zo goed, iedereen is hoofdpersoon. Ook Aus Greidanus jr. als een trouwe Gloucester, Hugo Koolschijn als de Franse koning, Bart Slegers als een ambitieuze York, Chris Nietvelt als Franse gezant en bedroefde moeder, Janni Goslinga als bedrogen en bedriegende koningin Margareta en Kitty Courbois als de moeder van Richard die spijt heeft hem ooit te hebben gebaard. Verbluffend: Toneelgroep Amsterdam lijkt onder regisseur Ivo van Hove langzamerhand te zijn uitgegroeid tot het beste gezelschap van Europa, nee, van de wereld.

MAX ARIAN

hollandfestival.nl, tga.nl, operamisha.com

